

Саха тылын уонна литературатын уруктарыгар

үөрэнээччи маршрутнай илиини туһаны.

Учуутал буоларбыт быһыытынан, олобу кытта тэннэ хардылаан, өссө инники сылдыахтаахпыт бу билинни балаһыанһа көрдөрдө. Билинни оҕо истэн буолбакка, көрдөбүнэ эрэ (визуализациялаан) ордук үчүгэйдик билини ылынар кыахтаах. Оҕо кыра эрдэбиттэн, 5-6 кылаастан саҕалаан, бэйэтин сааһыланарыгар, сатаан былааннана үөрэнэригэр улахан болҕомто ууруллуохтаах.

Маршрутнай илиис диэн тугуй? Маршрутнай илиис диэн ориентир, үөрэнээччигэ компас курдук, суолун ыйан биэрэр, үөрэх эйгэтин тэрийэр. Онон саамай бастын көмөлөһөөччү, учуутал манна хонтуруоллааччы буолбакка, проводник, модератор оруолун толорор.

Маршрутнай илиини ханна туттабыт? 1. Уруок араас көрүнэр, онлайн да, оффлайн да уруокка. 2. Уруок таһынааҕы дьарыкка: библиотечнай уруок, музейнай уруок, экскурсия уруктарыгар ордук суолталаах.

Уруок ханнык баҕарар көрүнэр: сана тема барыы, чиңэтии, хатылааһын, түмүктүүр, хонтуруолунай у.д.а.. Маршрутнай илиис индивидуальнай, пааранан, бөлөбүнэн да арааран оңоһулар. Манна оҕолор билиилэрин, майгыларын, дьобурдарын учуоттаан оңоһулар. Сүрүннээн 3 бөлөххө араарыахха сөп: бэлэмнэнии (мөлтөхтөр), сүрүн (ортокулар) уонна творческой (одаренной) бөлөхтөр.

Маршрутнай илиини хас уруок аайы оңорор кыаллыбат, элбэх бириэмэни эрэйэр, хас улахан тиэмэни үөрэтиигэ биридэ оңордоххо улахан көмөлөөх. Вордовская вариант буолар. Маршрутнай илиис хас биридди оҕо интэриэһин таарыйан, оҕоҕо талар, үлэтин сатаан салайынар кыаҕы биэрэр, онон учууталтан айымньылаах сыһыаны ирдиир.

Саха литературатыгар ааҕааччы маршрутнай илиинэ

Тексинэн үлэ алгоритма:

1. Текст ис хоһоонун өйдүүргэ ыйытыылар.
2. Текст аналиһа (былаана, характеристика, жанра, тыла-өһө, геройдар дьайыылара, автор позицията)
3. Айымньы аата, автора
4. Кэпсээн сүрүн геройа
5. Кини мэтириэтэ
6. Кини туһунан туох санаа киирдэ, үтүө, мөкү өрүттэрэ
7. Түмүк. Ханнык хаачыстыбатын ордук сөбүлээтин?

Рефлексия:

1. Тугу ордук сөбүлээтим
2. Тугу ордук интэриэһиргээтим
3. Тугу ыарырҕаттым

Билигин мин билэбин.....

Билигин мин сатыбын.....

Саха тылыгар маршрутнай илиини туһаны холобура. Онлайн уруок.

Предмет, кылаас	Саха тыла, 6 класс
Учуутал аата	
e-mail	
WhatsApp	
Источник, ресурс	Саха тыла 6 кылаас Дьокуускай, «Бичик» кинигэ кыһата, 2018
Уруок темата	Лексика. Синонимы хатылааһын
Уруок сыала	Лексиканы хатылааһын, синоним тыллары булан тылы сайыннары.

Түһүмэх	Сорудах	Эппиэтэ
Хатылаа. Теория	Лексика диэн тугуй? Синонимы бул: До5ор Дьиэ Үөрэх Лых Хорсун	
Үөрэт. Теория	сыылка	Быраабыланы хатылаа
Толор. Практика	Эрч 11, 13	Тэтэрээккэ соруда5ы толор.
Рефлексия	1. Тугу саңаны биллиң? 2. Тугу эбии билиэххин баҕардың?	
Дьиэ5э сорудах:	Эрч. 15, 16	Үлэни бала5ан ыйын 28 күнүгэр дылы толор.
Кэлэр уруок формата	Омоним быраабылатын билэн кэли, 5 холобуру булуу.	

Саха тылын уруога, 6 кылаас.

Уруок темата: Аат саңа чааһын бөлөбүн түмүктүүр уруок

Уруок сыала: Билиини хатылааһын, пааранан үлэлиир үөрүйэх, ийэ5э истиң сыһыан

	Уруок этаба	Сорудах	Бириэмэтэ
1	Уруокка кирири. Тэрээһин (Хас биирдии о5о билиэт-ыйытыгы талан, эппиэттээн эрэ баран уруокка киирэр)	Уруокка кирири билиэт 1. Да5ааһын аат ханнык ыйытыгыга эппиэттирир? 2. Уруокка төһө бэлэмнээхпин дии саныгыгын? 3. Бүгүңнү уруоктан тугу күүтэ5ин? 4. Ханнык сана чаастарын билэ5ин? 5. Саха тылыгар хас падеж баарый? Ханныктарый? 6. Аат тыл диэн тугу ааттыбытыт?	2 мүн
2	Теория. Хатылааһы (этиллибит тыллар истиэнэ5э суруллубут, сөп диэбит саңа чаастарын диэки туруохтаах)	1. Саңа чаастары булуу: аат тыл, да5ааһын аат, ахсаан аат, солбуйар аат Ийэ, эйэ5эс, э5эрдэ, аҕыс, нарын-намчы, эйигин	2 мүн
3	Теория. Хатылаа. «Мин ийэм барахсан!» тексинэн үлэ. Да5ааһын ааты, этии биир уустаах чилиэннэри бул. Текси салҕаа	Мин ийэм барахсан! Ийэ киһиэхэ саамай истиң сылаас нарын. Ийэ туһунан хомо5ой хоһоон ылбаҕай ырыа үгүс. Бу сир үрдүгэр кэпсээн кэрэтэ тойук туйгуна киниэхэ ананыаҕа. Ийэ кэрэ мөрсүөнүн сырдык уобараһын аламай маңан күңңэ тэңниллэр! Мин ийэм аата _____. _____.	5 мүнүүтэ/ бэрэбиэркэлээһин 2 мүнүүтэ
4	Теория. Үөрэт. Билиини хатылаа. Проектнай үлэ.	1 бөлөх соруда5а (мөлтөхтөргө аналлаах). Аат тыл Быраабылата: (сөптөө5үн тал) Ыйытыылара:	4 мүнүүтэ/ бэрэбиэркэлээһин 3 мүнүүтэ

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмети бэлиэтиир 2. Предмет бэлиэтин бэлиэтиир 3. Предмет ахсаанын көрдөрөр 4. Хайааһыны бэлиэтиир 		
		Холобур: Анал аат: <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. Уопсай аат: <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 	Антихолобур /Аат тыл буолбат тыллар/ <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 	
		<p>Көмө тыллар. Мантан тал: Оля, Африка, кэллэ, Ханалас, уон, сылаас, оскуола, кылаас, дуоска.</p> <p>2 бөлөх сорууда5а (орто билиилээхтэр). Да5ааһын аат</p>		
		Быраабылата	Бйытыылары	
		Холобур <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет өңө: 2. Предмет кээмэйэ: 3. Предмет быһыыта: 4. Предмет хаачыстыбата: 	Антихолобур (да5ааһын буолбат тыллар) <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 	
		<p>3 бөлөх сорууда5а (творческой бөлөх). Ахсаан аат</p>		
		Быраабылата	Бйытыылары	
		Көрүңнэрэ: <ol style="list-style-type: none"> 1. 2. 3. 4. 5. 6. 	Этиигэ туттулуута	
5	Практика. Толор. Информационнай технологиянан туһанан үлэ. Тылы таба суруйуу быраабылата	Сыылканан киирэн тест толоруу. Якутскай – Дьокуускай Эйигин – эйиигин Биһи – биһиги Отутча – отучча Тыһынча – тыһынча Түөрдуон – түөрт уон Бизээн-биэс уон		4 мүнүүтэ бэрэбиэркэлээһин ин 2 мүнүүтэ

6	Практика. Творческой соруудах.	Открыткаға дабааһын ааты эбэн биэр (Ийэ кунугэр аналлаах бэлэм эбэрдэ открыткаға суруйуу)	5 мүнүүтэ/ бэрэбиэркэлээһ ин 3 мүнүүтэ
7	Рефлексия	1. Тугу ордук сөбүлээтим..... 2 Тугу ордук интэриэһиргээтим..... 3. Тугу ыарырбаттым..... Билигин мин билэбин..... Билигин мин сатыбын.....	2 мүн
8	Дьиэбэ үлэ	Ийэбэр открыткабын истиң тылынан эбэрдэлээн туттар, ханнык түгэңнэ, хайдах туттарбыккын аныгыс уруокка кэпсииргэ бэлэмнэн	Кулун тутар 8 күнэ
9	Кэлэр уруокка	Хонтуруолунай диктаңна бэлэмнэнии, анал аат, ахсаан аат таба суруллуутун болбой, этии биир уустаах чилиэннэригэр сурук бэлиэтин быраабылатын хатылаа	Кулун тутар 10 күнэ